

ANY VII

BARCELONA 22 NOVEMBRE 1894.

NÚM. 325

H. 019 1894

LA FOMENSA

SETMANARI CATALÀ

10 centims lo número

Ara me 'n vaig á casá
y no estich pas gens d' allò,
jo tan jove y... ¡ay Senyó!
¡qui 'm veu y 'm veurá demá!

CRÓNICA DE LA SETMANA

GSTICH veient que tot y portant tanta fama la pobre Espanya, de país ahont la moralitat deixa molt que desitjar, si anessim estudiant á fondo la qüestió, tal volta 'ns trobaríam que encara podíam donar lliçons de moral á alguna nació que passa per mes civilisada que la nostra.

Per lo menos sembla deduirse aixís dels escandalosos fets que diàriament passen en la República Francesa, y que no solsament atacan á una agrupació sola ó á una sola classe de la societat, sino que en totas las institucions y tant entre 'ls aristócratas com entre la classe baixa, hi tenen cabuda los actes mes dignes de recriminació.

Lo capitá Dreyfus, aquell célebre juheu que 's venia los plans de fortificació de la frontera francesa y que tantas malediccions va fer caurer sobre la seva rassa, que, sort que ja hi deu estar acostumada, ara 'ns ha fet sapiguer que té un cómplice.

Tableau.

Y aquest cómplice es francés, y francés de pura rassa.

¿Per qué no lo malcheixen?

Y á mes de francés es guapo y ex-sargento de infanteria y segons diuen molt intel·ligent, sobre tot en *el arte de hacerse amar*. Per lo menos aixís sembla demostrarho una colecció de retratos, cartas y cabells que li han trovat en un doble fondo de una de las sevas maletas, junt ab cópias de varios planos de forts y altres papers que 'l comprometen molt.

Segons sembla, tan 'l sargento com lo capitá tindrán que compareixer aviat devant lo tribunal que 'ls ha de jutjar.

S' esperan encara mes revelacions.

* * *

La antiga costum de la palmeta y algun castanyot que fins ara semblava estar exclusivament relegada als estudis de primera ensenyansa, comensa ja á pendrer carta de naturalitat en los instituts y á seguir aixís, aviat veurém en los exámens del doctorat donar un cop de palmeta porque l' alumno fumava en lo precís instant de passar lo catedràtich pel devant seu.

Per motius mes fúils desgraciava la fesomia dels deixebles, lo catedràtich de francés del institut de Valladolid, sens qu' en vint anys de fer aquesta feyna hi hagués hagut cap pare que li hagués fet en éll lo que feya ab los seus fills.

Al fi y al cap lo claustre del institut ha acordat suspendrerl' provisionalment en lo càrrech, sometent després l' assumpto al consell de Instrucció Pública.

L' acte en si, no pot ser mes asquerós.

Ara sols falta que se 'l deixi campar lliurement després d' haberli fet un simulacro d' amonestació.

Segurament no fora la primera vegada que hauria passat.

ESTUDIANT.

¡ UNA CARITAT PER L' AMOR DE DEU !

Poesia de D. Fernando Zanon arreglada al catalá.

GUIAT per un magre cá un cego de naixement pobre de llum y de pá una almoyna vá implorá necessaria al seu sostent. De gana 'm moro, germans, — diu si sentir 'l es possible— allargueume vostras mans ;no sigueu per mí inhumans! ¡mon dolor es insufrible! Las llágrimas cara avall creman sas galtas curtidas; sent al cap forts cops de mall y camina ab molt treball ¡las penas may son fingidas! Y segueix de porta en porta y van las horas passant y sa flaqueza es mes forta veient sa esperansa morta puig poch á poch va espirant. ¡Deu meu! inútil fal-lera — diu exhalant un sospir— y cau al mitj de la acera ¿y 'l socors?.. es la llitera per portarlo al cementir.

Al que no s' ho pot guanyá doneu una caritat, doneuli un bossí de pá porque, Deu 'ns ho maná ¡com deber d' humanitat!

JOAN JORDI.

PREGUNTAS

- ¿Quin es lo gos mes poca cosa?
— Lo ca—rre.
— ¿Y lo mes hermós?
— Lo ca—bel'.
— ¿Y lo mes virtuós?
— Lo ca—fé.
— ¿Y lo mes balladó?
— Lo ca—ball.
— ¿Y o mes limpio?
— Lo ca—net.
— ¿Y lo mes aristocrátich?
— Lo ca—rey.
— ¿Y lo mes inglés?
— Lo ca—lor.
— ¿Y lo mes petit?
— Lo ca—nana.
— ¿Y lo mes greixós?
— Lo ca—llar.

A. PALLEJA.

A LA CORBATA

ODA

carbassejada en lo Certámen que 'l *Centro Graciense* celebrá lo día 18 d' Agost del present any

LEMA — *Sols pot sè un descamisat
l' hom que no va encorbatat.*

¡OH Musas! inspireume; vibrar seune ma lira
que vull á la corbata cantar trovas formals,
en alti-sonants versos, no ab los versets de fira,
sino ab aquells que 's tira
dret á las Englantinas allá en los Jochs Florals.

Sens dupte qu' ets l' adorno més bell de la persona
y l' únich per qui l' home se mira dins l' espill,
prenenthi mil posturas, matant allí la estona,
com si 'n fos una dona
de aquellas que quan surten volen cegá ab son brill.

En temps remots se 't troba que ostentas ta bellesa
en grandíós llás de puntas, sempre molt ben planxat,
en pits d' homes de ciencia, plebeyos y noblesa,
en la llampant realesa
y, en fi, en las classes totas de aquella societat.

A la guerra de Flandes, allá en llunyana terra,
cuydavan la corbata los *Tercios* castellans,
ab lo mateix carinyo que las armas de guerra,
anant tant per la serra,
com per ciutats y vilas, camins, boscos y plans.

Felip quint, l' execrable, de trista recordansa,
corbata també usava de gran y ample *plastrón*;
gastant de las mes caras y de la antigua usansa,
que 'ls hi duyan de Fransa,
primorosament fetas ab puntas de Alençon.

Robespierre que la Fransa ne cap-girava un día,
fent trontollar los tronos de tot lo mon en pés,
portar rica corbata per gran ditxa tenia,
sent la seva manía
mudársela ab freqüencia per un tres y no rés.

En temps tan ominosos com del oścurantisme,
quan en Fernando séptim portava paletó,
encorbatats anavan qu' era un ridiculisme,
perque l' absolutisme,
que aixís á n' éll li esqueya, volía da 'l bon tó.

No acabar may sería, ni tinch tanta memoria,
si tots los personatjes havia de esmentar,

que las corbatas sevas han passat á la Historia
y han compartit la gloria
ab fets y valentías que 's deuen recordar.

Corbata blanca portan los que van d' etiqueta,
també per servir l' usan en lo café 'ls *garçons*;
flamenchs y los toreros tan llarga y tan estreta
que sembla una cinteta,
y 'ls que van de *trapillo* portan senzills cordóns.

Ab nús á lo *Topete* hi ha qui sempre la porta,
altres carinyo tenen al llás á *Lavalier*,
los *engomats* ben dreta, los mal endressats torta,
camálchs fea y forta
y 'ls Mossos de la Esquadra ab nús de carreter.

Hi ha qui no s' acontenta ab ta sola bellesa
y perque mes llueixis t' adorna ab un brillant
montat en áurea agulla, de artística riquesa,
que va ab tú sempre presa
com fanalet eléctrich de llum centellejant.

Y no son sols los homes los que ab tú s' engalanan,
també avuy las senyoras per tú s' han decidit,
y las qu' encar' no 'n tenen tot lo día demanan
y ploran y s' exclaman
fins qu' ha afluixat la bossa l' atribulat marit.

Ningú podrá negarte que 'ts prenda d' importancia,
establiments fins s' obran florits com mes de Maig,
exclussius per corbatas, montats ab elegancia,
fent grata allí la estancia
hermosas senyoretas que 's cuydan del despaig.

No sempre á tú se 't troba demunt de las petxeras
en llassos de mil formas que á la botiga 't fan;
també ab tú condecoran, per las gestas guerreras,
á las brillants banderas
dels batallóns intrépits quan una hassanya fan.

Avant, avant corbata; ves sent sempre ta vía;
cap prenda avuy desbanca ton crédito ja arrelat;
podrán cambiar ta forma las modas algún día,
pero ton nom, ¡follia!
aquest, per *in aeternum*, será 'l que sempre ha estat.

RAMONET R.

CÁSTICH

Si jo fos com un Deu,
si pogués fe y desfé, pera ton cástich
te voldria aprop meu
y com sé que no 'm vols y que 't faig fástich,
te tindria en mos brassos, y jo aixís,
vejente á tú patint fora felís;

y barreiant l' alé
de dos cors que ab horror palparían
te besaria, sí,
mentras mos ulls de ràbia s' obrirían
pera veuret patí.

P. COLOMER.

FESTAS DEL JAPON

DESPRÉS DE LA BATALLA DE CUT-HO-FLUIX

LA NOSTRA GENT

—Baixém, Anton, que ja no pot mes.
—Calta qu' encara respira.

UN PARAYGUAS

SEMPRE me 'n recordaré per molts anys que visquí: era una plujosa tarde del mes d' Octubre de.., quan després de passar comptes ab mi mateix, determino comprar un parayguas. Entro á casa 'n Quadros:

—Buenas.

—¿Qué volía?

—Un parayguas... *regular*, vuy dir una mica bó.

—Aquí 'n té, trihi.

—Aquest: dich agafantne un de seda y de punyo capritxós ¿quant val?

—Quatre duros.

—¡Caramba! es car.

—Miri, aquí 'n té de mes baratos.

—No, aquest m' ha *fletxat* y ja cap mes m' agradaría.

—Donchs ja ho sab, es *precio fijo*.

—Corrent.

Pago, cobran y tot cofoy surto al carrer en disposició d' estrenar lo paraygua.

La pluja havia parat: ja l' estrenarém mes tart, y tot catxondantme ab ell, emprench lo camí de casa; mes abans d' arribarhi, fico inadvertidament, una de sas puntas en una claveguera y... *clack*, peta 'l bastó, ¡bona l' hem feta! ¿qué faig ara? Torném á ca 'n Quadros porque l' adobin.

Hi arribo, explica la desgracia y quedém en que per deu rals hi posarán un' altre bastó, mes ab lo mateix punyo, pues era lo que mes m' agradava del parayguas.

Li posan, pago, y ja soch al carrer: era fosch, emprench de nou la direcció de casa tot fent voltá 'l parayguas per darne cent aire de calavera; mes de prompte sento *catatrinch, catatrinch* ¡qu' es! me giro y veig qu' en una de las voltas havia trencat un vidre del aparador d' una botiga de genero de punt.

Sart l' amo enfutismat; la gent forma rotllo, l' home crida y jo 'm disculpo... pero no m' li val y resolch pagar quaranta rals que se 'm demana pel vidre trencat y aixís logro sortir d' empentas y qüestions.

Tot pensant ab los sis duros y mitj que 'm costava ja aquell parayguas que sols ne valia quatre, arribo á casa tot mal humorat, vaig per mirar quia' hora es y adios rellotje, ja havia volat! Sens dúpte me 'n havian despossehit á favor de las empentas ocasionadas per l' última hassanya del parayguas.

Un rellotje que 'm costava ¡12 duros! ¡Malvinatje 'l parayguas y tot! 6 duros y mitj y 12 son 18 y mitj! ¡Divuyt duros y mitj sense haverlo sisquiera estrenat!

A l' endemá mateix, surto de casa; no plovia pero estava núvol, y com es natural portava 'l ditxós paraygua; pero porque no se 'm trenqués ficantse en al-

gun forat de l' empedrat ó per no trencar un' altre vidre, no 'l portava á tall de bastó ni 'l feya voltar, sino que ben plegadet lo duya sota 'l bras.

Feya fret y vent y anava ab las mans en las butxacas del pantalón y en la boca un cigarro de páper. Ja feya rato que caminava quan sento una dona que diu: —Senyor, miri que se li crema 'l parayguas.

Miro... y efectivament, cremava com mistos d' esca, aixís com també ja 's comensava á cremar lo jaqué que vestía 'l qual feya pochs días que l' havia estrenat.

Renegant com un carreté en día de fanch, torno á ca 'n Quadros porque mudin la tela, ja que no hi havia ni una talla aprofitable.

Donant cinquanta rals tot queda arreglat; ja 'm tenen donchs altre cop al carrer, que encare no havia estrenat y 'm costava del día abans 18 duros y mitj y del corrent 2 y mitj de la tela y 7 del jaqué... 28 duros cabals.

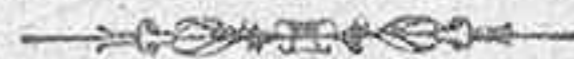
Donchs com deya, surto al carrer no sabent ja com durlo porque no causés desgracias, quan en una cantonada per deixar lo pas á una senyora, me cau á terra y ¡*cataplum!* ab lo cap tiro una gran plata de merengues que un xicot portava ab mans bollas pe 'l fret que 's deixa sentir.

LLUÍS MILLÀ.

(Se acabarà)

AL NOTABLE ARTISTA

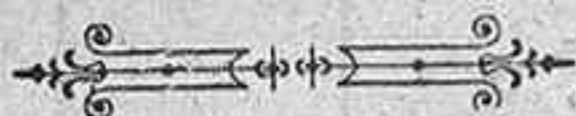
FRÉGOLI

AB tas cansóns diabólicas xistosas y epigramáticas y ab tas operetas cómicas en las que ab maneras rápidas totas las figuras típicas representas, com si elástica fos ta persona, que artística es á mes de molt simpática, has fet que la opinió pública t' admirés ab tota l' ánima y t' aplaudis tan l' hipócrita com qui 's moca ab mitxa màniga, ja en molts coplas satíricas com en tas creacions mágicas, puig, si cautiva ta música mes ta mímica dramática. No vinch jo á ferte cap crítica ni vull tirarte cap sátira, tan sols es mon intent, Frégoli, recordarte aquí una màxima de una senyora aristócrata ab molts ribets de romántica que després de veure ab éxtassis tas produccions instantáneas *Camaleonte* y *Relámpago* digué eixas paraulas gráficas —¡Ave María Puríssima...! ¡aquest home es una màquina!

J. STARAMSA.

Fauna Xina

Xina 's troban moltes espècies d' Europa però, en canvi se 'n trovan d'altres completament desconegudes entre nosaltres. Lo cavall es molt més petit que 'l nostre y d' aspecte menys marcial.

Las hienas de criansa representan á Xina una gran riquesa, veientse pels camps grans remats de búfalos, yebús y toros molt mansos, puig lo pagés del Celest imperi té una gracia especial pera domar tota classe de bestia.

Los animals de cerda son d' una rassa raquítica en comparació de las rasses d' Europa.

En hont hi ha gran varietat de rasses es ab gossos sent algunas d' ellas dedicadas únicament á comestible de las quals ne fan gran estima. A las provincies pobladas de Xina á penas 's trovan fieras; abundant en canvi la guineu, lo porch espí d' Indias y lo camell de *Bactriana*. Lo grupo zoològic dels roedors es abundant principalment la classe de nútrias quals pells son un ram de riquesa considerable.

L' elefant, la pantera, l' os blanch y 'l tigre habitan la part occidental de *Kuan-sí*.

Los ciervos hi son també en gran nombre y están representats per innumerables espècies. En lo S. O. hi habitan grans families de cuadrúmans algunas pròximament emparentadas ab l' orangután.

L' Ornitologia xina es també d' una riquesa notabilíssima.

Los aucells més notables y de més brillants colors esmaltan las selvas y montanyas de Set-chuen, exploradas per Armand David en 1871 distingintse per la seva extraordinaria hermosura lo faisán dorat y platejat, un lufóforo vistósíssim, lo *cucó* de Kachimir y altres.

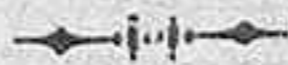
La fauna ictiològica dels rius y llachs interiors es encara molt poch estudiada. Se sab no obstant que hi existeixin diversitat de tortugas, peculiars del país.

De lepidòpteros n' hi ha infinitas varietats, algunas molt hermosas, coneixentsen també moltes de cuchs de seda de qual materia se 'n fa tan comers com en tot lo resto del mon habitat.

En fi, pocas porcions del globo terraqueo posseïxen las immensas riquesas en la seva fauna com la hont está enclavat l' extensíssim imperi de la Xina.

PEPET DEL HORT.

LA MARIETA DE LA TORRE

LA Marieta de la Torre
bé prou la coneix tothom
per la noya més hermosa
de dotze horas al entorn.

Sas galtetes, son dos rosas;
sos llàbis, un pom de flors
y sos cabells de tan rossos
talment semblan sílets d' or.

Quan fan ballas á la plassa
sempre es la que va en renou;
tothom vol á la María
perque es més maca que 'l sol.

Tan joveneta;
setze anys ha fet.
¡Jove y ja estima; Ay la María
quina sort té!

—
Que ja estima la María
massa que se li coneix,
no es necessari que ho diga,
pintat en son rostre 's veu.

Lo jovent, tots la voldrían;
tots voldrían l' amor seu...
Bé n' hi tiran d' amoretas,
més no fá cas de cap d' ells.

A qui estima la María
lo seu cor prou qu' ho sab bé,
tan bé de nit com de dia

pensa sempre ab en Rafel.

Tan que l' estima;
¡quina sort d' éll!
¡Ay Marieta, la de la Torre,
qui 't podrà haver!

—
Vritat es qu' ella l' estima;
pró en Rafel, també fa igual
y á tot' hora 'ls podreu veure
que van costat per costat.

Si va á missa may la deixa,
sempre hi van xiuxiuejant,
y al entrarhi, li don' l' aygua
per poguerse persignar.

A n' allá, cap d' ells escolta
lo que diu lo capellá,
ni 's recordan de fer *sanctus*
ni pensan qu' han de resar.

Y es que allavoras...
tots dos solets,
sols amor senten, y aixó 'l sembauma
sense volguer.

—
Quan al só de la tenora
salta y brinca lo jovent
no tingueu pas por, que hi faltin
la Marieta y en Rafel.

Es un gust veure 'ls com ballan;
son l' encant de l' altra gent

no s' hi veu cap més parella
que puga igualars' ab élls.

Si se 'n diuen d' amoretas
tot ballant!.. ¡quants juraments!
las paraulas qu' élls se diuen
son més dolces que la mel.

— ¡Qui fos María!—
— ¡Qui fos Rafel!—
Los altres joves, van murmurantne
mirantse á n' élls.

—
Si n' está de contentona...
si n' ha de tenir de goig...
la Marieta de la Torre,
diu que 's casa dintre poch.

No ha volgut per maridarse
cap ricatxo ¡com hi ha mon!
Prefereix quedarse pobre
que no anar rublerta d' or.

¡Bé prou que tots la volían!
Ja podría tenir dot
si ella hagués volgut casarse
y deixar son prime' amor.

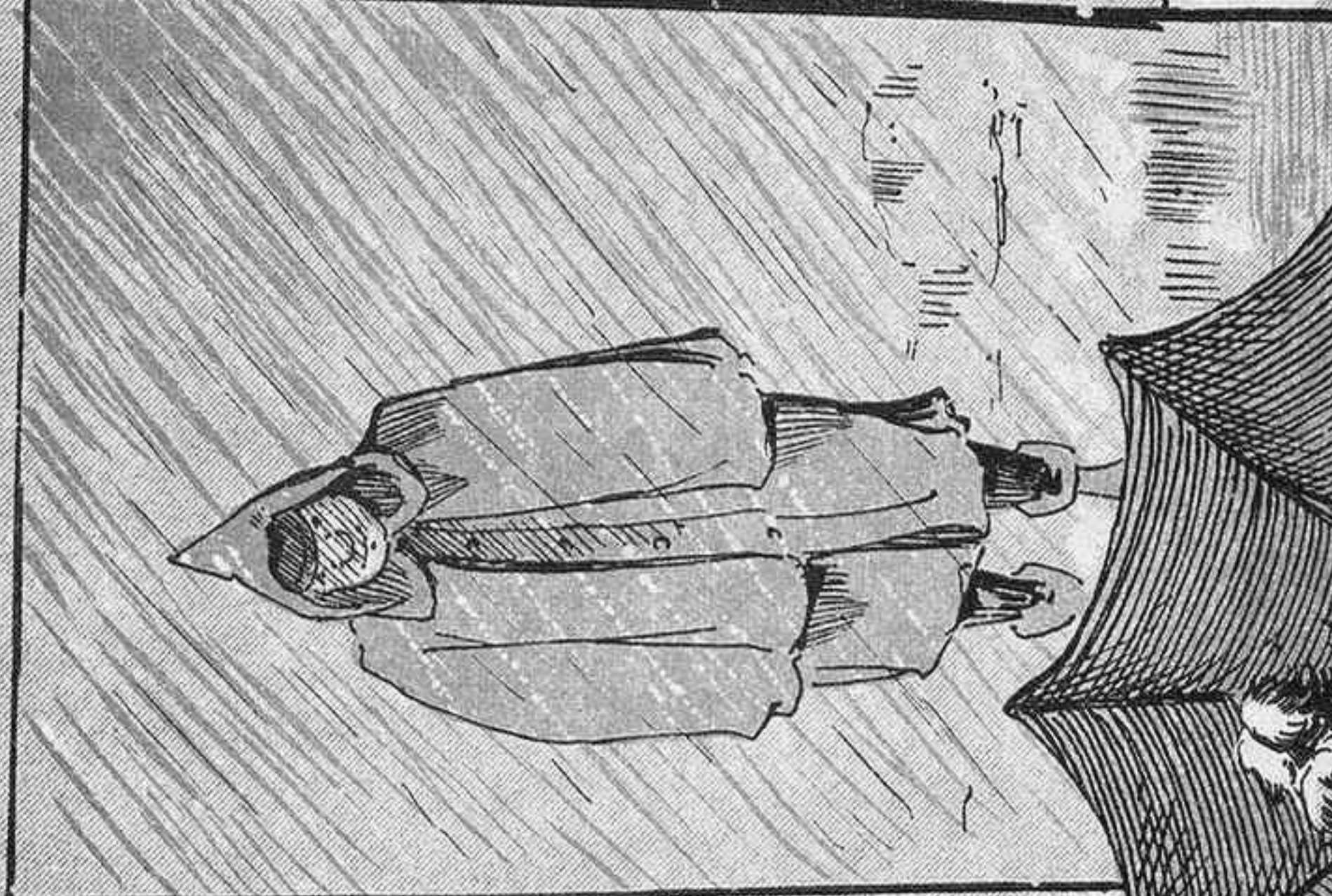
Pró la María
diu y fa bé:
Sols á n' éll aymo; pe'n Rafel guar-
l' amor primer! (do

BERNABÉ LLORÉNS.

LA TOMA SA

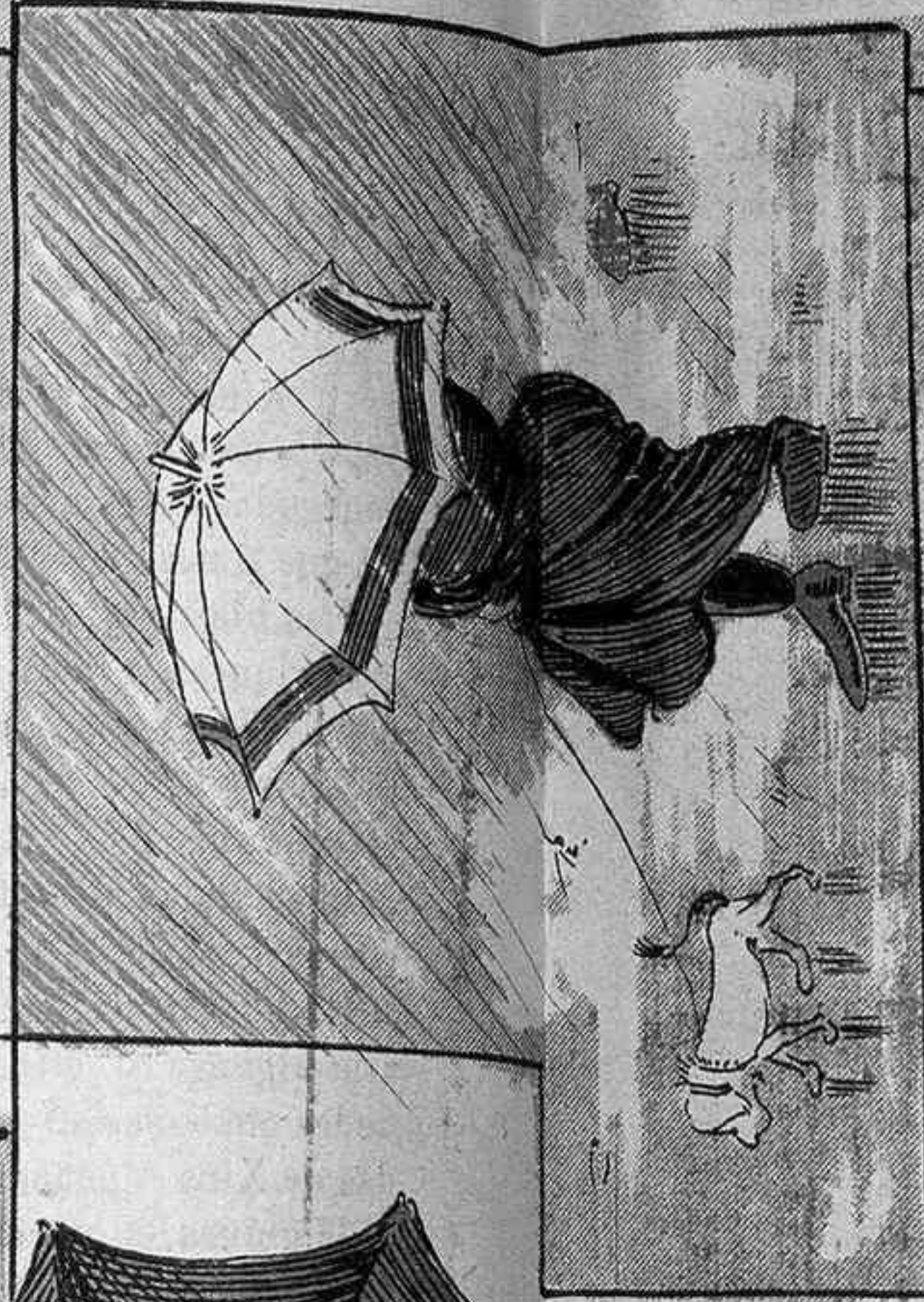
ENTRADA D' HIVERN

-En eixint de casa sense paraygue,, ja se sab..

Quina diferència de las paces, fillas d' aquesta á las mevas..!

-Aprofitat, setin, tu: á casa l' aixeta no faia.

-Avuy tot just quan vaig á buscar lo paraygua á la caixa de préstamos...

-Tot siga per amor de Deu!

Palmeria

PRINCIPAL

La única novetat de la setmana ha sigut l'estreno de la comedia *La joven América* que ab tot y portar la firma de Taboada y además la recomendació del éxit obtingut en Madrit, una sola representació bastá pera deixar saciada á la concurrència.

La *reprisse de Paris fin de siglo* poch interés tingué, puig es obra que ja al estrenarse no pogué gayre soroll.

En la execució se hi distingí ab llibertats no gayre com *ça* lo Sr. Manso. Per aquest motiu sentí alguna demostració poch correcte.

Pera demá divendres s'anuncia l'estreno de *La esfinge*, obra del reputat escriptor Feuillet.

NOVETATS

La pescateria saynete dels Srs. Mirabent y Mestres, resultá ser un verdader quadro del natural, habent sabut sos autors donar á las escenas justa nota cómica indispensable en aquest género teatral, procurant además en los personatjes *pulirlos* en lo possible en los ditxaraxos y frasses que continuament en dit lloch (pescateria) se senten, majorment tractant ab *article* tan propici á sabrosos epigramas.

La execució en general acertadíssima y en particular notable per la Sra. Palá y Srs. Daroqui, Pigrau y Virgili.

La decoració ab que ha sigut presentada la obra, superior á tot elogi y per ella mereixen nostre aplauso los Srs. Moragas y Mir; lo primer per la pericia que ha demostrat y lo segón per lo desprendiment tingut ab decoració tan notable per un saynete.

ROMEA

Las funcions donadas en aquest extraordinariament favoregut colisseu han sigut molt concorregudas durant la passada octava.

S'ha estrenat la pessa: *Una dona y un Deu*, del Sr. Pous, y s'anuncia l'estreno d'una comedia del Sr. Riera y Bertrán, titulada: *Tocats de l'ala*, que próximament deurá estrenarse.

Dias passats va tenir lloch la lectura de *Lo nuvi*, del senyor Feliu y Codina pera qual obra sembla qu'está pintant ja l'eximí artista Sr. Soler y Rovirosa.

TIVOLI

Rés de nou, á causa de que las obras representadas *Marina*, *De S. Pol al Polo Nort*, y *La Mascota* han sigut lo sufficient pera lograr bonas entradas, aixis com també ab son acertat desempenyo obtenir aplausos los artistas que ab tan acert dirigeixen los Srs. Puig y Colomer.

GRAN-VIA (abans CALVO-VICO)

L'home del día ó sigui en Frégoli no content encara ab las mostrars d'admiració que son maravillosos treball ocasio-

na tots los dias á la escullida concurrència que hi assisteix, ha volgut per tractarse de ser los últims dias, *echar la casa por la ventana* y per la present setmana ha combinat tres funcions extraordinarias en las que ell sol executa tot lo programa de la nit, intèrpretant 60 personatjes distints ab 100 transformacions. La primera que tingué lloch lo dilluns passat, sigué un verdader éxit. La donada ahir dimecres y la de demá divendres, aplesem los datos pera la setmana entrant aixis com també la que s'anuncia pera dilluns com á despido de tan eminent artista.

UN CÒMICH RETIRAT

A ca 'l adroguer

—DEU lo guardi, Francisquet.

—¿Qué tal, hermosa Carmeta? vosté sempre tan fresqueta.

—¿Qué sab vosté si tinch fret?

—No, dona; no vull dí aixó, vull dir, que 's manté tendreta com la gaya poncelleta que per tot derrama oló.

—Bueno, ja estém com ahí y jo per xó no hi venía.

—¿Donchs per qué?

—Per si tenía

alguna cosa per mí.

—Primer de tot, tinch 'l cor que 'l guardo sols per vosté; després tinch sucre y café de qualitat superior.

Tinch un arrós de primera, tinch latas de *champignons*, tinch fideus y macarróns de sémola verdadera.

Tinch un formatje de bola mes vermell que sas galletas; tinch midó de fer pastetas llabó de nap, y escayola.

Tinch ametllas y avellanas, pansas, membrillo, pinyóns, monjetas, pésols, sigróns,

figas, prunas, orellanas, pebre, canyella, farina, sulfumant, sosa, fregalls,

confits, bolados, secalls, sabó, galletas, benzina,

y cinch cents articles més que 'l dirlos no 'm cansaría,

si de sobras no sabia que ho sab com dos y un fan tres.

—¿Recristo, qu' es cansoné! may acaba la palica.

—Fins aquí, un home li explica...

—Lo que fá deu anys que ho sé.

—No s' enfadi per xó, dona, que si 'm vol dir per qué vé y es que puch, la complauré cumplint com bona persona.

—¿Que no ho sab? essent aquí á l' hora d' anar á plassa...

—¿La comprench! vol una casa per poguerhi aná á serví.

FRANCESCH COMAS.

INDUSTRIAS

—¡Qué crida, qué crida aquell Sanchez! Si sab que no m' han de fer rés.

—Jo li daré un duro y vosté me 'n darà dos?
—Si
—Tafoy! No m' enganyareu que serian falsos..

—'Ns casarem.. tú trevallarás y jo...
—Y tu, qué?
—Buscaré feyna.

—Ja ho sé 'l que vol dir!.. A Xina 'l creuran.

Roig

“ ”

Los punts suspensius son parents del *etcetra* y del *d' aixó*.

Uns y altres obran del mateix modo, ab la sola diferencia que aquells mots fan servey verbalment y aquets punts s' utilisan per escrit.

Treu de molts apuros un rengle de punts quan l' escriptor s' enreda ó no sab qué dir.

Son un pretext los punts suspensius pera no cometre *planxas*.

No 'os cregueu; devegadas son ben comprometedors.

Lo mal es que quan serveixen mes son 'ls signos ortogràfichs que valen menos: aneuho á entendre.

Sembla una contradicció lo que acabém d' afirmar y no ho es, ó sino... dilema *al canto*:

O volen dir lo que 's calla.

O callan lo que 's vol dir.

Si volen dir lo que 's calla, ¿qué poden dir?

Y si callan lo que dirse vol, ¿qu' es lo que diuhen?

Luego, ab la excusa de que volen dir molt, no diuhen res.

De manera que se 'ls dona molta importancia, y lògicament no 'n tenen gens.

Lo sensible es que lo que deixém demostrat té una escepció dob-ble que malvinatje lo favor que 'ls hi fá.

Me refereixo á quan significan *algo* desvergonyat ó indecent; qu' es quan ab la capa d' una prudencia hipócrita diuhen més de lo que dirían los mots que se suprimeixen.

Per aixó la moral té una guerra declarada á las raticencias dels punts suspensius. ¡S' han prostituit tant!

Y la dignitat no 'ls pot veure perque ab molta frecuencia 'ls punts suspensius resultan instruments de venjansa y senyals d' enveja.

Devegadas fa mes mal un rengle de punts d' aquestos... que un rengle de bofetadas.

Repareu que 'ls escriptors que 'n gastan mes son 'ls mes ases ó 'ls mes pocas vergonyas.

(Alto! Jo no hi entro).

Es molt cómodo lo ferne us; no trovo estrany que se n' abusi.

La crítica á la moda té uns bons auxiliar ab 'ls...

¿Vol reventar una obra?... Perdigonada de punts suspensius... y adeu autor. ¿Vol posarla als núvols?... Pildoras de punts y... trágalas, públich.

Are; la crítica passada de moda, qu' es la imparcial, ni tira ab perdigons ni fá boletas. No necessita *punts* pera cusir dictámens.

Uns quants punts suspensius á temps fan gracia, fan l' efecte, no pot negarse.

Pró, la qüestió es trovar l' oportunitat de son empleo, endevinar l' ocasió.

No perque tinguin cap valor, repeteixo; sino perque omplan.

Pró, com que are mateix en qualsevol article ó en qualsevolga poesia s' hi veuhen més punts que lletres, es lo motiu que s' han llensat á perdre... ¡S' han abandonat massa...!

BABBANY.

TALONARIS

PERA APUNTACIONS DEL SORTEIG DE NADAL

Magníficament litografiats

é impresos á dugas tintas ab una alegoría de la Fortuna

Los de 100 fulls á 80 céntims
Id. » 50 » á 50 »
Id. » 25 » á 25 »

VENTAS AL PER MAJOR Y MENOR

==LITOGRAFIA BARCELONESA==

de Ramón Estany

5, Carrer de Sant Ramon, 5-BARCELONA

Als senyors corresponsals de LA TOMASA, llibreters, kioskos y demás punts de venta se 'ls farà lo desquento acostumat.

D. Frederich Soler, á l' hora d' entrar lo nostre número en prempsa, seguía en lo grave estat que ja varem publicar en la próxima pasada setmana, si be, ab las alternativas propias de la malaltía que tracta de destruir la preciosa vida

del eximi poeta.

La casa del malalt 's veu continuament visitada per innumerables personas de la nostra societat en totas sas esferas; desde 'l rich al pobre, desde l' industrial al obrer y desde l' encopetat aristócrata al individuo de la classe mes baixa. La popularitat que tenia alcançada 'n Pitarra surt ara á llum, clara, visible, en motiu del terrible trance en que 's troba l' insigne autor de *Las joyas de la Roser*.

Sembla que 'l fret deu tenir feyna per algun altre puesto ó tal vegada ha d' escarrilat lo tren hont venía.

Hi ha alguna capa per aquets mons de Deu, cap al tart, pero 'l que la porta casi se 'n deu donar vergonya.

Ho comprenem.

Fa pochos días ha tingut lloch un judici oral per jurats en la Audiencia provincial de Tarragona promogut per lo Jutjat de Valls ab motiu dels sanguinosos fets ocorreguts en Montblanch en la terrible nit del 13 Septiembre del any passat.

Per dita causa estava processat Baldomero Jofré, pare de la nena que sigué morta en dita nit.

Li mataren la filla y per anyadidura lo processaren. Se pot consolar que lo Jurat l' absolgué lliurement.

Donchs no faltava mes!

A la quenta, ja se sab qu' han de ser tarugos lo qu' ha de servir per arreglar lo carrer de Pelayo.

Després diuhen que las cosas van poch á poch...

A Sisilia va enfonsarse la bóveda d' una iglesia mentres los fidels estavan pregant á las alturas porque calmés l' estrego dels terremotos.

No va ser mala contesta...

Lo Govern demana á Barcelona un grapat de millons de pessetas.

Jo trovo que quan las demana es que te rahó; pero com que lo ditxo diu que qui *paga mana*, y en aquest punt qui paga es Barcelona, jo de Barcelona, diria als de Madrit que no 'm ve bé lo pagar.

¿Eh, quina pensada!

Sembla que á l' últim los xinos cansats de rebre han dat senyals de que la mosca los hi ha pujat al nás, y han deturat l' exercit japonés en sa marxa conquistadora.

Los gats son mansos y molt cobarts pero si tant se 'ls calenta l' esquena 's tomban de panxa en l' ayre ó 's tiran sobre qualsevol.

Y com que hi ha qui diu que los gats provenen de la Xina...

No estranyin nostres lectors que no 'ns ocupém poch ni molt dels últims moments del tristement célebre *Santiago Salvador* ajusticiat ahir matí.

Hi ha cosas que, com deya l' altre: *Hay que retirar de ellas la vista con horror y el estómago con asco.*

Y... prou.

L' afició á la grossa de Nadal sembla que ha sufert una baixa considerable; anys enradera á la fetxa que 'ns trobém ja la demadissa de bitllets era extraordinaria, avuy per avuy sembla que las administracions *fuman ab pipa*,

Oh... que s' esperin.

En lo carrer de Pelayo s' están instalant dos fotografias que ab las dos que ja hi ha establertes en dit carrer, semblará la *Tapineria* dels fotógrafos.

Ara no mes falta que posin un dependent á cada portal pera dir als que passen:

—Senyor... ¿que 'n vol de bons?

Telegramas

Donh-Arturho, 21.—8 matí.—Los xinos, á cops de quá, s' han defensat dels japonesos que no han pogut resistir aquella série de fuetatadas.

Joth-Flich, 21.—9 id.—La emperatriu de la Xina ha parit bassonada, y 's tracta de fer padrí á D. Emilio Castelar y al Sr. Sagasta.

Ultra-Tomba, 21.—10 id.—En los teatros se nota desde ahir molta falta de concurrencia, haventse suspés la dansa macabra anunciada en lo teatro del *Leteo*.

Secció Regiliosa

SANT DEL DIA:

San Rascaté

Lo próxim diumenje seguirán las funcions de reglament en lo Temple de la Punxa. Ocupará, com de costum, la cátedra de *Sant Pere mes baix* lo reverend Pare Diluvi seguint perorant sobre lo tema: *Los hereus de confiansa*

Litografia Barcelonesa de RAMÓN ESTANY

5, Sant Ramon, 5—BARCELONA

GRAN ASSORTIT

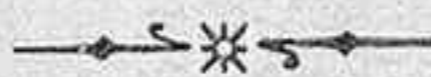
DE

CROMOS PERA FELICITACIONES

Procedents de las principals fábricas de Fransa, Alemanyá é Italia, propias pera dependents de Cafés, Perruquerías, Fondas, aixís com també pera las corporacions de Serenos, Vigilants, Carters y tota classe de industrias com Forners, Lampistas, Sabaters, Carboners, Escombriayres, Carreters, Cotxeros, Sastres, etc., etc.

Litografia Barcelonesa de RAMÓN ESTANY

5, Sant Ramón, 5.—BARCELONA.

PREUS SENSE COMPETENCIA

VENDAS AL PER MAJOR Y MENOR

—¿Qué tens Pepeta?
—Ay... que ja 'm ve alló.

SECCIO DE TRENCA-CLOSCAS

XARADAS

I

Per cuinar es ma primera,
un botánich prima dos,
nota musical tercera
y crimiral lo meu tot.

QUIMET BORRELL.

II

Part del cos es la primera,
la segona un animal,
vers castellá invers tercera
y un nom d' home la total.

JOSEPH M.ª FELIU.

TERS DE SILABAS

=

•••••
•••••
•••••
•••••

1.ª ratlla vertical y horisontal: Nom de dona; 2.ª: Ofici de dona; 3.ª: Nom de dona.

P. BERRA.

TRENCA-CAPS

=

DR PERA ROMAFEO
cari el
DENGUE Y TRANCASSO
SALAS

Formar ab aquestas llettras, totes ellas cambiades, los noms de tres pobles de Catalunya.

E. MACARRINYAS.

LOGOGRIFO NUMERICI

=

1 2 3 4 5 6 7 8 — Nom de dona.
3 3 2 5 4 7 8 — Fruyta.
8 5 8 3 2 8 — Nom de dona.
1 2 3 3 8 — Lo que volen moltas
1 2 7 8 — Nom de dona (mares)
8 7 8 — " " "
1 6 — " " "
4 — " " "

UN PELUT.

GEROGLIFICH

II

III

I

IIIIIIII

IIIIII

IIII

IIII

II

I

CINTET BARRERA.

(Repetit á causa de haverse equivocat en lo número pasat).

SOLUCIONS

À LO INSERTAT EN LO NÚMERO 323

Xarada. — *Mar de na*
Anagrama. — *Ser-Res.*
Rombo. — *M*

TAP
TERRA
MARIANA
PROSA
ANA

Logogrifo numérici. — *Templarios.*
Trenca-caps. — *Las campanas de Ca*
rrión